

ระเบียบหลักสูตรประชาธิปไตย รุ่นที่ 1

ศูนย์ประชาธิปไตยศึกษา
วิทยาลัยประชาชน – People's College

ตุลาคม 2556 – มกราคม 2557

ปัตตานี ประเทศไทย

หลักสูตรประชาธิปไตย

1. หลักการและเหตุผล

นับตั้งแต่เกิดเหตุการณ์ความรุนแรงในจังหวัดชายแดนใต้ของไทยตั้งแต่ปี พ.ศ.2547 เป็นต้นมาได้ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อประเทศชาติอย่างมหันต์ สูญเสียทั้งชีวิต และทรัพย์สิน เป็นผลให้สังคมบอบช้ำ และยากที่จะเยียวยาได้ จนส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนในพื้นที่เป็นอย่างมาก เป็นผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างกันของคนในสังคมได้เสื่อมถอยลง มีความหวาดระแวงต่อกัน พื้นที่สาธารณะที่เคยเป็นแหล่งพบปะพูดคุยกันของชุมชน ได้เริ่มหายไป กลายเป็นความขัดแย้งที่เพิ่มขึ้น ความไม่ไว้วางใจต่อกันได้เข้ามาแทนที่ ไม่ว่าจะเป็นระหว่างคนในชุมชนด้วยกันเองหรือต่างชุมชนก็ตาม ฉะนั้น การที่จะสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้นก็ควรที่จะสร้างโอกาส สร้างพื้นที่ เพื่อพบปะสร้างสรรค์ให้คนเหล่านั้นในสังคม ได้มาร่วมพูดคุยกัน สร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นองค์ความรู้ทางด้านสันติศึกษา การบ้านการเมือง คุณธรรม จริยธรรม วิถีชีวิตแบบพึ่งพาตนเอง เป็นต้น

วิทยาลัยประชาชน (People College) คือการรวมตัวกันของคนรุ่นใหม่ ที่เคยผ่านการฝึกอบรม เป็นอาสาสมัคร ตลอดจนเคยเป็นบุคลากรทำงานในองค์กรด้านกฎหมาย ด้านสิทธิมนุษยชน ด้านการพัฒนา และด้านวิชาการ ที่มีอุดมการณ์ร่วมกันคือ ต้องการสร้างพื้นที่องค์ความรู้ด้านสังคม และสันติวิธีให้กับผู้ที่มีบทบาทขับเคลื่อนการสร้างสันติภาพในชายแดนใต้ ตลอดจนประชาชนทั่วไปที่ต้องการมีส่วนร่วมในการสร้างสันติภาพด้วยหลักสันติวิธีหรือวิถีทางการเมือง ด้วยการดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ คือ *สร้างหุ้นส่วนกระบวนการสร้างสันติภาพทุกชนชั้นในสังคมชายแดนใต้* โดยมุ่งทำงานใน 4 ด้าน คือ 1) งานสร้างองค์ความรู้ 2) งานพัฒนาศักยภาพผู้นำในท้องถิ่น 3) งานพัฒนาและขับเคลื่อนเครือข่าย และ 4) งานสื่อสารขับเคลื่อนทางวิชาการและสังคม

เป็นผลให้วิทยาลัยประชาชนเปิดการอบรมหลักสูตร *ประชาธิปไตย* ซึ่งเป็นการศึกษาอบรมผ่านกระบวนการอบรม เสวนา กระบวนการกลุ่ม ผ่านนักวิชาการมหาวิทยาลัย บุคลากรจากองค์กรของรัฐทั้งฝ่ายพลเรือนและฝ่ายความมั่นคง องค์กรพัฒนาเอกชนในประเทศและระหว่างประเทศ นักวิจัย ผู้นำศาสนา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสมาชิก นักธุรกิจ นักการทูต และบุคคลหรือองค์กรที่สังคมให้การยอมรับ เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีได้ถกเถียง แลกเปลี่ยนประเด็น ตลอดจนองค์ความรู้ต่างๆ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ๆ ทฤษฎีใหม่ๆ และแนวทางใหม่ๆ ที่สามารถใช้ขับเคลื่อนสร้างสังคมสันติสุขด้วยสันติวิธีหรือวิถีทางการเมืองในชายแดนใต้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์

ผู้ที่เข้ารับการศึกษารวม จะต้องบรรลุวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

2.1 มีความรู้ความเข้าใจ อย่างแจ่มชัดต่อกรณีสาเหตุ และรากเหง้า ความขัดแย้งที่นำไปสู่ความรุนแรงในชายแดนใต้ในมิติต่างๆ ความความสัมพันธ์ที่ผกผันกันระหว่างส่วนกลางและสังคมชายแดนใต้ และปัญหาความขัดแย้งในสังคมไทยในปัจจุบัน

2.2 มีทักษะเบื้องต้น ในการเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างสังคมสันติสุข ด้วยการเข้าใจวิธีการบริหารความขัดแย้งในระดับต่างๆ

2.3 มีเจตคติ ที่เข้าใจต่อความเป็นสังคมมลายู และสังคมไทยใหญ่ เพื่อยึดมั่นในอุดมการณ์สันติวิธีในการแปรความขัดแย้งสู่สันติภาพ

2.4 นำความรู้และประสบการณ์ ที่ได้จากการแลกเปลี่ยนระหว่างกันกับผู้เข้ารับการศึกษาร่วมกัน วิทยากร และสถานที่ไปตุนาน เพื่อหาแนวทางเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการกับความขัดแย้งและสังคมสันติสุขอย่างเป็นระบบ พร้อมกับนำเสนอต่อผู้ที่เกี่ยวข้องในระดับพื้นที่และระดับชาติต่อไป

3. คุณสมบัติของผู้ที่เข้ารับการศึกษารวม

3.1 คุณสมบัติ

ผู้ที่เข้าศึกษาในหลักสูตรผู้นำแปรความขัดแย้งสู่สันติภาพจะต้องมีคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

ก. ภาคประชาสังคม

- (1) ประธาน รองประธาน และคณะกรรมการในองค์กร
- (2) อาสาสมัครในองค์กร
- (3) อาสาสมัครชุมชนขององค์กร

ข. ภาคประชาชน

- (1) ปราชญ์ชาวบ้าน
- (2) ผู้นำศาสนา นักบวช
- (3) ครูสอนศาสนา
- (4) ผู้นำท้องถิ่นในระบบและนอกระบบ
- (5) ผู้นำทางธรรมชาติ บุคคลเป็นที่ยอมรับในสังคม บุคคลที่มีผลงานเป็นที่ประจักษ์

ค. ภาคเยาวชน นักศึกษา

- (1) ผู้นำองค์กรนักศึกษา คณะกรรมการองค์กรนักศึกษา
- (2) บุคคลที่มีบทบาทและมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในวงการเยาวชนและนักศึกษา

บุคคลตามข้อ ก ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่า 20 ปี และไม่เกินกว่า 35 ปี ในวันเปิดรับสมัคร และบุคคลตามข้อ ข จะต้องมียอายุ 25 แต่ไม่เกิน 40 ปี และบุคคลตามข้อ ค จะต้องมียอายุ 19 ปีขึ้นไป

ง. บุคคลซึ่งคณะกรรมการวิทยาลัยประชาชนเชิญให้เข้ามาศึกษาเพราะมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ หรือ เป็นผู้ซึ่งกำลังจะเป็นกำลังสำคัญในการมีส่วนในกระบวนการสร้างสันติภาพในชายแดนใต้หรือสนับสนุนงานของวิทยาลัยต่อไป

3.2 การคัดเลือกการเข้ารับการคัดเลือกมีวิธีการดังนี้

1) เสนอชื่อโดยภาคีเครือข่ายซึ่งคณะกรรมการคัดเลือกกำหนด

ให้ภาคีเครือข่ายที่กำหนดโดยคณะกรรมการคัดเลือกฯ เสนอชื่อบุคคลตามคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ข้างตน เพื่อเข้ารับพิจารณาคัดเลือกต่อไป

2) การสมัครโดยผู้สมัครเอง

ให้บุคคลในข้อ 3.1 (ก) (ข) และ (ค) ที่ประสงค์จะเข้าศึกษาศึกษาในหลักสูตร ยื่นใบสมัครพร้อมหนังสือสนับสนุนจากหัวหน้าหน่วยงาน (ถ้ามี) และหนังสือรับรอง 1 ฉบับต่อคณะกรรมการคัดเลือกตามวัน เวลา และสถานที่ ที่วิทยาลัยประชาชนกำหนด

3.3 การพิจารณาคัดเลือก

ให้คณะกรรมการเข้ารับเป็นนักศึกษาในหลักสูตรผู้นำแปรความขัดแย้งสู่สันติภาพเป็นผู้พิจารณารายชื่อบุคคล ตามหลักเกณฑ์คณะกรรมการคัดเลือกฯ กำหนดและเสนอกรรมการกลาง เพื่ออนุมัติให้เข้ารับการศึกษาคัดเลือกต่อไป

คณะกรรมการคัดเลือกฯ และคณะกรรมการกลางวิทยาลัยประชาชนทรงไว้ซึ่งสิทธิเด็ดขาดในการใช้ดุลยพินิจคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในหลักสูตรดังกล่าว โดยมีหลักเกณฑ์เบื้องต้นดังต่อไปนี้

- 1) ผู้สมัครมีความสนใจและมีฐานความรู้ในประเด็นหลักตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร
- 2) ผู้สมัครมีความตั้งใจจริงที่จะเป็นส่วนหนึ่งในหุ้นส่วนในกระบวนการสร้างสันติภาพ และสามารถนำไปขยายผลภายหลังได้สำเร็จการศึกษาแล้ว
- 3) องค์กรประกอบของผู้เข้ารับการศึกษามีความหลากหลายและครอบคลุมหน่วยงาน

4) จำนวนผู้ที่เข้ารับการอบรม

วิทยาลัยประชาชนจะพิจารณารับผู้เข้ารับการศึกษารอบรม ประมาณรุ่นละ 20 คน โดยพิจารณาตามระเบียบและเกณฑ์การคัดเลือกของวิทยาลัยที่จะกำหนดขึ้นเป็นการเฉพาะสำหรับหลักสูตร

5. ชื่อเกียรติบัตร

“หลักสูตรประชาธิปไตย”

6. วิธีการจัดการเรียนรู้

6.1 บรรยาย/อภิปราย

การบรรยาย/อภิปรายในห้องเรียนจะสัดส่วนประมาณ 1 ใน 2 ของเวลาการศึกษาอบรมทั้งหมด โดยเป็นรูปแบบการศึกษาหลักที่ใช้กันทั่วไป เป็นวิธีการปฏิบัติขั้นมูลฐานในการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่างๆ และตามหัวข้อที่กำหนดไว้ในแต่ละกลุ่มวิชา

6.2 การอ่านเอกสารประกอบ

การอ่านเอกสารประกอบมีความมุ่งหมายที่จะให้ผู้เข้ารับการศึกษาศึกษาอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดมากขึ้นซึ่งได้แก่ การศึกษาคำบรรยาย เอกสารประกอบการบรรยาย เอกสารแนะนำ รวมทั้งเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของหลักสูตรด้วย

6.3 กลุ่มศึกษา

เป็นการศึกษาในรูปแบบรวมกลุ่มย่อยๆ เพื่อถกเถียงในประเด็นที่ได้กำหนดให้แตกประเด็นด้วยการเขียนให้เห็นภาพ วาดแผนที่ทางความคิด แล้วอภิปรายเป็นงานรายกลุ่ม

6.4 ลงพื้นที่ศึกษาดูงาน

เพื่อศึกษาการจัดการความขัดแย้งในสังคม การจัดการชุมชน ขบวนการขับเคลื่อนองค์กรชุมชน

6.5 การจัดทำเอกสารวิชาการของรุ่น การจัดทำเอกสารวิชาการเป็นเรื่องของรุ่นตามประเด็นที่นักศึกษาแต่ละคนได้เลือกไว้ พร้อมกับตีพิมพ์แจกจ่ายให้กับสาธารณชน

7. ระยะเวลาการศึกษา

การศึกษาหลักสูตรผู้นำแปรความขัดแย้งสู่สันติภาพ จะใช้เวลาศึกษาอบรมประมาณ 5 เดือน โดยมีเวลาเรียนปกติทุกวันศุกร์ เสาร์ อาทิตย์ 2 ครั้งต่อเดือนเวลา 09.00 – 16.30 น.

8. เงื่อนไขการสำเร็จการศึกษาอบรม

8.1 มีเวลาเรียนในชั้นเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 75 ของเวลาดังกล่าวทั้งหมด

8.2 เข้าร่วมลงพื้นที่ศึกษาดูงาน

8.3 เข้าร่วมกิจกรรมปฐมนิเทศและปัจฉิมนิเทศ

8.4 ดำเนินการตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ก) งานส่วนบุคคล

- ส่ง “บันทึกกลุ่มวิชา” (Reflection Memo) ซึ่งเป็นงานเขียนที่สะท้อนความคิดเห็นที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้จากการเรียนการสอน จำนวนไม่น้อยกว่า 2 หน้า รวมทั้งหมด 5 ชิ้นงาน โดยกำหนดส่งภายในหนึ่งสัปดาห์หลังจากเรียนจบแต่ละครั้ง

- ส่ง “ประมวลบทเรียนผู้นำแปรความขัดแย้งสู่สันติภาพ” ซึ่งเป็นงานเขียนที่ได้ประมวลจากสิ่งที่ได้ตกผลึกมาจากกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมดที่ได้ตลอดหลักสูตร พร้อมกับระบุว่าจะนำความรู้ไปต่อยอดในการทำงานได้อย่างไร จำนวนไม่น้อยกว่า 3 หน้า ทั้งหมด 1 ชิ้นงาน

โดยกำหนดส่งในวันปัจฉิมนิเทศ

ข) งานกลุ่ม

- ส่งรายงานการวิเคราะห์ประเด็นที่ได้กำหนดในแต่ละกลุ่ม พร้อมกับรายงานอภิปรายหน้าชั้นเรียน

- ส่ง “รายงานถอดบทเรียนการลงพื้นที่ศึกษาดูงาน”

ค) งานรุ่น

- ส่ง “ส่งเอกสารวิชาการรุ่น” จำนวน 1 ชิ้นงาน

8.5 ไม่มีความประพฤติเสียหาย และไม่ดำเนินการใดๆอันนำมาซึ่งความเสื่อมเสียชื่อเสียงของวิทยาลัยประชาชน

9. ค่าลงทะเบียน

ขึ้นอยู่กับช่วงเวลาและสถานการณ์

10. โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรประชาธิปไตย มีจำนวนชั่วโมงทั้งสิ้น 100 ชั่วโมง โดยแบ่งออกเป็นแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มวิชา โดยในแต่ละกลุ่มวิชามีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มวิชาที่ 1: ประวัติศาสตร์ไทย – จังหวัดชายแดนภาคใต้ รวม 2 วิชา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเข้าใจประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองของไทย และความสัมพันธ์ระหว่างส่วนกลางกับสังคมมลายูชายแดนใต้
2. สามารถเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงสมัยใหม่ของชายแดนใต้ในหลายมิติ ทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง เป็นต้น

หัวข้อวิชา

1. ประวัติศาสตร์ไทย ตั้งแต่ 2475 ถึง ปัจจุบัน

ศึกษาประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองในยุคช่วงเวลาต่างๆ ตัวแสดง การเปลี่ยนแปลง ในระบอบประชาธิปไตยของไทย การเมืองในช่วงเวลาแต่ละยุคสมัย ตลอดจนประวัติศาสตร์ความขัดแย้งในสังคมไทย

2. ประวัติศาสตร์จังหวัดชายแดนภาคใต้

ศึกษาประวัติศาสตร์สมัยใหม่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงในยุคสมัยจนถึงปัจจุบัน สิ่งท้าทายและการค้นพบสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปในทุกมิติ อาทิ สังคม วัฒนธรรม การเมืองและการปกครอง เป็นต้น

กลุ่มวิชาที่ 2: กลุ่มวิชาโครงสร้างสังคมและการเมืองการปกครองในจังหวัดชายแดนใต้ จำนวน 2 วิชา

วัตถุประสงค์

1. สามารถสร้างความเข้าใจถึงระดับโครงสร้างของสังคม จนลงสู่หน่วยย่อย
2. สามารถเข้าใจถึงโครงสร้างการเมือง การปกครอง ตลอดจนผู้มีส่วนได้เสียในสถานการณ์ความรุนแรงในชายแดนใต้

หัวข้อวิชา

1. โครงสร้างสังคมมลายู

สังคมมลายูชายแดนใต้/ปาตานี ได้คาบเกี่ยวกับความเป็นอิสลาม และอิสลามยังเป็นวิถีในการดำเนินชีวิต มีผู้นำศาสนาเป็นผู้นำบทบาทในสังคม

2. ผู้มีส่วนได้เสีย

ผู้มีส่วนได้เสียในสังคมในชายแดนใต้ที่มีความเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ความรุนแรง เช่น กองกำลังความมั่นคงของรัฐ ขบวนการ เป็นต้น

กลุ่มวิชาที่ 3: กลุ่มวิชา Active citizen จำนวน 2 วิชา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเข้าใจในการทำงานเชิงรณรงค์ต่อสังคม
2. เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานด้านสังคมขององค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่

หัวข้อวิชา

1. Active citizen

แนวทาง วิธีการ และเครื่องมือรณรงค์ต่อสังคม ตลอดจนกรณีศึกษาจากที่ต่างๆ

2. ปลุกพลังการทำงานด้านสังคม

ถ่ายทอดการทำงานสังคมขององค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ สิ่งท้าทายและการค้นพบและปลุกพลังของคนหนุ่มสาว

กลุ่มวิชาที่ 4: กลุ่มวิชา Action studies จำนวน 1 วิชา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะในการสื่อสารกับสังคม

หัวข้อวิชา

1. การพัฒนาทักษะการสื่อสารสังคม

การพูด การคุย กริยาท่าทาง มารยาทต่อสังคม การแสดงละครเพื่อการถ่ายทอด เป็นต้น

กลุ่มวิชาที่ 5 : กลุ่มวิชาเครื่องมือและหลักการใช้เครื่องมือธรรมาภิบาล จำนวน 1 วิชา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะการใช้เครื่องมือธรรมาภิบาล

หัวข้อวิชา

1. ธรรมาภิบาลและเครื่องมือธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล เครื่องมือ และหลักการใช้

กลุ่มวิชาที่ 6 : กลุ่มวิชาการรณรงค์ จำนวน 1 วิชา

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะการใช้เครื่องมือรณรงค์ในประเด็นประชาธิปไตย และสันติภาพ
2. ศึกษาจากกรณีศึกษาจากที่อื่นๆ

หัวข้อวิชา

1. การพัฒนาทักษะ วิธีการ เครื่องมือการรณรงค์ในรูปแบบต่าง ๆ
วิธีการเครื่องมือ และหลักการรณรงค์ในรูปแบบต่าง ๆ

กลุ่มวิชาที่ 7 : กลุ่มวิชาศึกษาดูงาน จำนวน 2 ครั้ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะการถ่ายทอดประสบการณ์การศึกษาประชาธิปไตย
2. แลกเปลี่ยนประสบการณ์การให้การศึกษากองเมืองและประชาธิปไตย
3. สามารถมีเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงองค์ความรู้แล้วและประสบการณ์

พื้นที่ศึกษาดูงาน

1. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
2. ศูนย์ประสานงานพรรค "PAS" รัฐกลันตัน ประเทศมาเลเซีย

กลุ่มวิชาที่ 8 : กลุ่มวิชาการจัดโครงการ จำนวน 1 ครั้ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อลงฝึกปฏิบัติการสื่อสาร และการศึกษาประชาธิปไตยสู่กลุ่มเป้าหมาย

รูปแบบ

1. มอบทุนโครงการขนาดเล็กเพื่อให้แต่ละกลุ่มใช้จัดกิจกรรมการศึกษาประชาธิปไตย